

Statlig nettverk

Hvordan samhandle med Riksrevisjonen?

IIA Norge

Tidspunkt	Beskrivelse	Hvem
1300 - 1305	Velkommen og agenda	Jarle Olavesen, internrevisjonssjef i DFØ
1305 - 1315	Innledning	Tor Digranes, ekspedisjonssjef Riksrevisjonen
1315 - 1325	INTOSAI og konsekvenser for internrevisjon	Ingvild Gulbrandsen, spesialrådgiver Riksrevisjonen
1325 - 1345	Presentasjon av prosedyre for samhandling med internrevisjon	Rikke Vosgraff-Pattison, seniorrådgiver Riksrevisjonen
1345 -1400	Pause	
1400 - 1415	Erfaringer med samhandling med internrevisjon i statlige virksomheter	Knut Lien, avdelingsdirektør Riksrevisjonen
1415 -1430	Erfaringer med samhandling med Riksrevisjon og internrevisjonen i UDI	Marius Lorang Johannessen, leder for internrevisjonen Utlendingsdirektoratet
1430 - 1500	Diskusjon og spørsmål	

Dialog mellom internrevisjoner og Riksrevisjonen

Nettverksmøte IIA Statlig nettverk
5. september 2022

Innledning v/Tor Digranes

Behov for dialog?

- Økt bruk av internrevisjoner i staten
 - Riksrevisjonens og internrevisjonenes ulike mandater
 - Krav i revisjonsstandardene
 - Legge til rette for effektiv ressursbruk
 - Forventingsavklaring
-
- God erfaring med dialog og samarbeid
 - Er vi gode nok?

Internrevisjoner i staten

- Ulike modeller
- Internrevisjoner i staten må:
 - Ivareta krav til egen profesjon - revisjonsstandardene
 - Samarbeide og unngå dobbeltarbeid
 - Ivareta kravene til offentlighet
 - Forstå Riksrevisjonens rolle og mandat
 - Forstå Riksrevisjonens innsynsrett

Hvordan gjør vi det?

- Tillit
- Hva kan internrevisjonene kreve av RR?
- Skriftlig samarbeidsavtale?

- Riksrevisjonens prosedyre for samhandling med internrevisjoner

- Lykke til med nettverksmøtet!

Internrevisjon og INTOSAI

Ingvild Gulbrandsen på vegne av

Åse Kristin Hemsén

Riksrevisjonen/chair of FIPP

Historikk

- Lima deklarasjonen – tydelig beskrivelse av forholdet mellom internrevisjon og mandatet til riksrevisjonene:

If internal audit is judged to be effective, efforts shall be made, without prejudice to the right of the Supreme Audit Institution to carry out an overall audit, to achieve the most appropriate division or assignment of tasks and cooperation between the Supreme Audit Institution and internal audit.

- I tidligere dokumenter (INTOSAI-GOVs) i rammeverket til INTOSAI beskriver hvordan SAI-er skal forholde seg
disse dokumentene er under oppdatering nå
- ICS – Subcommittee on Internal Control Standards
Observer: Institute of Internal Auditors (The IIA)

Spørsmålene som diskuteres i INTOSAI

På strategisk nivå

- Skal INTOSAI «sende ut» en generell anbefaling til alle verdens SAI-er om at de bør begynne å samarbeide med IA?
- Samarbeid mellom SAI og IA i sårbare/lite ressurssterke land – hvor langt kan man gå i å bruke IA direkte; hvordan kan SAler også bidra til effektiv bruk av ressurser gjennom f.eks å bygge på IAs arbeid eller jobbe sammen med dem?
- Er det behov for en annen type samarbeid mellom SAI og IA enn mellom privat revisor og IA? I offentlig revisjon kan man tenke bredere!

Spørsmålene som diskuteres i INTOSAI forts.

På standardnivå

- Er det mulig å bruke ISA 610/ISSAI 2610 også for etterlevelses- og forvaltningsrevisjon? Det er mange som mener at ISSAI 2600 nærmest kan «oversettes» til de andre revisjonstypene mens andre mener at den er for snever og slett ikke passer. Hvis ikke, er det behov for en standard for disse revisjonstypene eller bare et veiledningsdokument?
- Er det behov for et dokument som regulerer forarbeid til og samarbeid med IA på SAI-nivå?
- Er det også behov for et dokument som regulerer hva den enkelte revisor skal/ikke skal gjøre?

Prosedyre for samhandling med internrevisjon

Rikke Vosgraff-Pattison
Støtte- og utviklingsavdelingen
Riksrevisjonen

Bakgrunn

- IR som del av virksomhetens styring og kontroll – BØS p 2.2
- Samlede utgifter/inntekter over 300 mill. – > plikt til å vurdere IR
- Rundskriv 117 – nærmere retningslinjer for IR i staten
- Enkelte selskap - krav om internrevisjon i særlov (f.eks. de regionale helseforetakene)
- 46 virksomheter har etablert IR (14.12.21)
- Økende ønske utenifra om koordinering av vårt arbeide med IR-enhetene

Mulige gevinster

- bidra til en enhetlig og systematisk kontakt med IR
- få en forståelse av IR i virksomhetene
- kilde til risikofangst, -vurdering og -planlegging av revisjoner
- koordinering av våre interne miljøer
- enhetlig og profesjonell i møte med forvaltningen
- økt kompetanse om IR i Riksrevisjonen
- bidra til forbedring av forvaltningen

Bestilling

- beskrive hvordan samhandling og koordinering mellom Riksrevisjonen og internrevisjoner i statlige virksomheter og selskaper skal gjennomføres

«Prosedyre» er ett av våre styrende dokumenter og skal bidra til at vi etterlever retningslinjene og opptrer enhetlig og profesjonelt i vårt møte med forvaltningen

Gjennomføring

- intervjuet utvalgte ansatte i alle revisjonstypene i Riksrevisjonen om dagens praksis og om ønsker
- intervjuet IR i en virksomhet
- dialog med DFØ og IIA
- høring internt og innarbeidet tilbakemeldinger fra alle avdelinger
- prosedyren vedtatt av TLG 31.3.22

Innhold

1	Formål	1
2	Bakgrunn og grunnlag for samhandling med internrevisjonen	1
2.1	Regulering av interrevisjon i statlige virksomheter	1
2.2	Revisjonsstandarder	2
3	Modellene for internrevisjon i staten	3
4	Praksis for samhandling med internrevisjonen	3
4.1	Ansvar for dialog med internrevisjonen	3
4.2	Etterlevelses- og forvaltningsrevisjon	4
4.3	Finansiell revisjon	5
4.4	Selskapskontroll	5
5	Praktisk gjennomføring av samhandling med internrevisjoner i statlige virksomheter	6
5.1	Særlig om samhandling med internrevisjoner som har valgt full outsourcing	7

1 Formål

Formålet med prosedyren er å beskrive hvordan samhandling og koordinering mellom Riksrevisjonen og interrevisjoner i statlige virksomheter og selskaper skal gjennomføres. Dokumentet er ett av våre styrende dokumenter og skal bidra til at vi etterlever retningslinjene og opptrer enhetlig og profesjonelt i vårt møte med forvaltningen.

2 Bakgrunn og grunnlag for samhandling med internrevisjonen

Rammeverk

- INTOSAls rammeverk for offentlig revisjon - krav og anbefalinger
- Retningslinjer for revisjonsarbeidet i Riksrevisjonen
- Regelverk for økonomistyring i staten
- Rundskriv 117
- Føringer fra FIN og DFØ
- Veiledning om IR fra DFØ
- IIAs rammeverk for internrevisjon
- Eventuell etablert praksis for samhandling

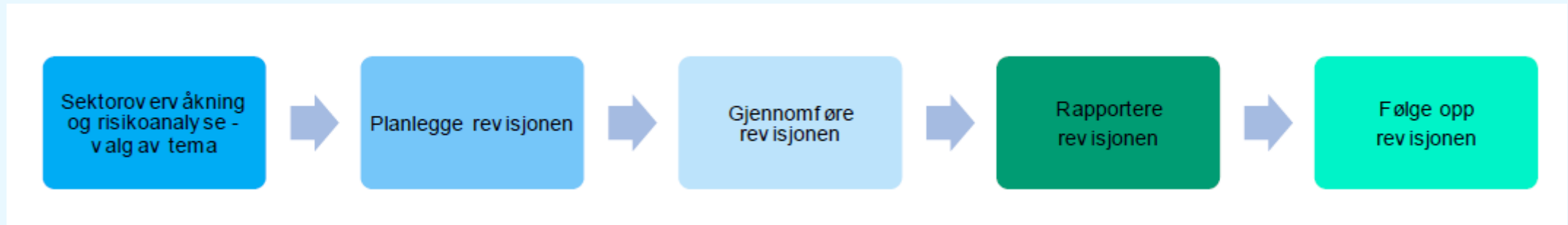
4. Praksis for samhandling med internrevisjonen

«Iht. Instruks for Riksrevisjonen § 13 er dokumenter som foreligger hos kontrollert virksomhet og som følger som vedlegg i en sak, eller som innhentes som ledd i Riksrevisjonens kontroll, ikke offentlige hos Riksrevisjonen. Det samme gjelder dokumenter som rutinemessig sendes i kopi til Riksrevisjonen».

4.1 Ansvar for dialog med internrevisjonen

- aktuell avdelingen i regnskapsrevisjonen ansvarlig for å etablere og opprettholde dialog med internrevisjonen
- seksjonsleder har ansvar for å koordinere internt i Riksrevisjonen ved å etablere hensiktsmessig dialog med de andre revisjonstypene og aktuelle seksjoner
- selskapskontrollen er ansvarlig for kontakt med internrevisjonen i sine reviderte selskaper

4.2 Etterlevelses- og forvaltningsrevisjon

- Økt sektorkompetanse
- Valg av tema
- Planlagte og gjennomførte internrevisjoner
- Risiko-, herunder mislighetsrisiko, og vesentlighetsvurderinger, problemanalyser, revisjonskriterier, metoder og datainnhenting
- IR mulig intervjuobjekt
- Oppfølging av revisjoner

4.3 Finansiell revisjon

- I planleggings- og risikovurderingsfasen vil samhandling og dialog med internrevisjonen bidra til vår forståelse av virksomheten og dens omgivelser, våre risikovurderinger og vår vurdering av internkontrollen.
- Det følger av faglige retningslinjer for finansiell revisjon kapittel 5.3.3 at revisor i sin vurdering av iboende risiko skal gjennomføre risikovurderingshandlinger. Dette må omfatte forespørsler til internrevisjonen.

4.4 Selskapskontroll

- Nevnte krav i økonomireglementet og rundskrivet om internrevisjon gjelder ikke for statlige selskaper.
- For enkelte selskaper foreligger det krav om internrevisjon i særlov, f.eks. for regionale helseforetak. I tillegg har endel heleide selskaper og foretak etablert internrevisjon.
- Selskapskontrollen må i hvert enkelt tilfelle vurdere om - og eventuelt hvordan - det er aktuelt og hensiktsmessig å etablere en systematisk samhandling med internrevisjonen i disse selskapene og foretakene.

Uavhengighet

Riksrevisjonen forholder seg til Finansdepartementets fortolkning av revisorlovens krav til uavhengighet fra 2009. Dette innebærer at internrevisjonen vurderes som en del av internkontrollen i virksomheten og revisor bør forholde seg til enheten på samme måte som til andre deler av internkontrollen. Vi kan dermed ikke benytte arbeid utført av internrevisjonen som om det var vårt eget. Vi kan bygge på arbeid utført av internrevisjonen ved å redusere revisjonshandlingenes omfang dersom en virksomhet har en velfungerende internrevisjon. Vi kan altså ikke gjøre direkte bruk av internrevisjonens arbeid, selv om den norske oversettelsen av ISA 610 åpner for dette.

Hva	Når	Hvem	Tema
<p>Møte 1</p> <p>Første del av planår</p>	<p>Møtet kan gjennomføres i forbindelse med oppstart av finansiell revisjon eller som et eget møte med internrevisjonen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - seksjonsleder for finansiell revisjon - teamleder finansiell revisjon - seksjonsleder/sectoransvarlig/teamleder for aktuell etterleves- og/eller forvaltningsrevisjon 	<p>Ved førstegangskontakt, og ved oppdateringer, bør revisor innhente mandat for internrevisjonen.</p> <p>Riksrevisjonen presenterer revisjonsplaner for finansiell revisjon og eventuelle etterleves- og forvaltningsrevisjoner og selskapskontroll.</p> <p>Internrevisjonen presenterer sin årsrapport.</p> <p>I tillegg kan relevante temaer være:</p> <ul style="list-style-type: none"> - risikovurdering - valg av revisjonstema - oppfølging av internrevisjonens revisjoner - oppfølging av Riksrevisjonens revisjoner - revisjonskriterier, revisjonstilnærminger, metode og datakilder for etterleves-/forvaltningsrevisjoner
<p>Møte 2</p> <p>Andre del av planår</p>	<p>Det bør vurderes om det er nyttig å gjennomføre et møte når virksomheten har fastsatt sine revisjonsplaner.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - seksjonsleder for finansiell revisjon - teamleder finansiell revisjon - seksjonsleder/sectoransvarlig/teamleder for aktuell etterleves- og/eller forvaltningsrevisjon 	<p>Internrevisjonen presenterer risikovurderinger, prioriteringer, revisjonsplaner og gjennomførte revisjoner siden sist.</p> <p>Revisor må få en forståelse for hvordan virksomhetens revisjonsplan blir til.</p>
<p>Møter ved behov</p>		<ul style="list-style-type: none"> - de det er aktuelt for 	<p>I tillegg til møtene nevnt over kan det være behov for egne møter for å presentere gjennomførte revisjoner og dialog om andre hensiktsmessige temaer.</p>

5.1 Særlig om samhandling med internrevisjoner som har valgt full outsourcing

- Mulighetene for dialog (møtevirksomhet mv.) kan være mer krevende dersom internrevisjonen er outsourcet (modell 5)
- det kan være hensiktsmessig å avholde møter med internrevisor
- det kan være aktuelt å delta på møter med virksomheten hvor internrevisor er til stede, for eksempel ved gjennomgang av rapporter fra internrevisor

Pause 😊

Erfaringer med samhandling med internrevisjon i statlige virksomheter

Knut Lien

Avdelingsdirektør Riksrevisjonen

Samhandling med internrevisjon – noen erfaringer

Erfaringer sett fra finansiell revisjon av BUFDIR

- Årlig møte hvor vi fra Riksrevisjonen deltar med medarbeidere fra finansiell revisjon, etterlevelse og forvaltningsrevisjon.
- Internrevisjonen deltar med flere medarbeidere

Samhandling med internrevisjon

- Tema for det årlige møtet er utveksling av risikovurderinger
- Begge parter gir sine vurderinger i en åpen dialog. Det lages ikke felles referat
- Det er et nyttig møte som gir oss bedre forståelse av virksomheten, og input som vi kan bruke i sektorarbeidet (risikovurderinger og temaer for revisjoner)
- *ISA 315 - Identifisering og vurdering av risikoene for vesentlig feilinformasjon gjennom forståelse av enheten og dens omgivelser*

Samhandling med internrevisjon

- Årlige planer og rapporter oversendes rutinemessig
- Det årlige møtet benyttes også til diskutere temaer i enkelte rapporter mer detaljert.
- Internrevisjonen er på tilbudssiden og åpen for dialog gjennom året – noe vi har benyttet oss av
- Internrevisjonen deltar på oppstartmøter – de årlige møtene med toppledelsen

Samhandling med internrevisjon

- Vi har gode erfaringer med dialogen med internrevisjonen i BUFDIR
- Dialogen er nyttig som læringsarena – kan bidra til at våre revisjoner blir bedre, både finansiell revisjon og andre revisjoner.

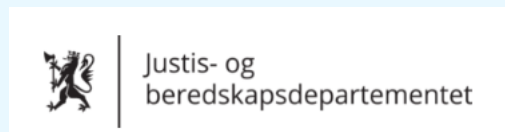
Erfaringer med samhandling med Riksrevisjon og internrevisjonen i UDI

Marius Lorang Johannessen
Leder for internrevisjonen Utlendingsdirektoratet

Erfaringer med samhandling mellom Riksrevisjon og internrevisjonen i Utlendingsdirektoratet

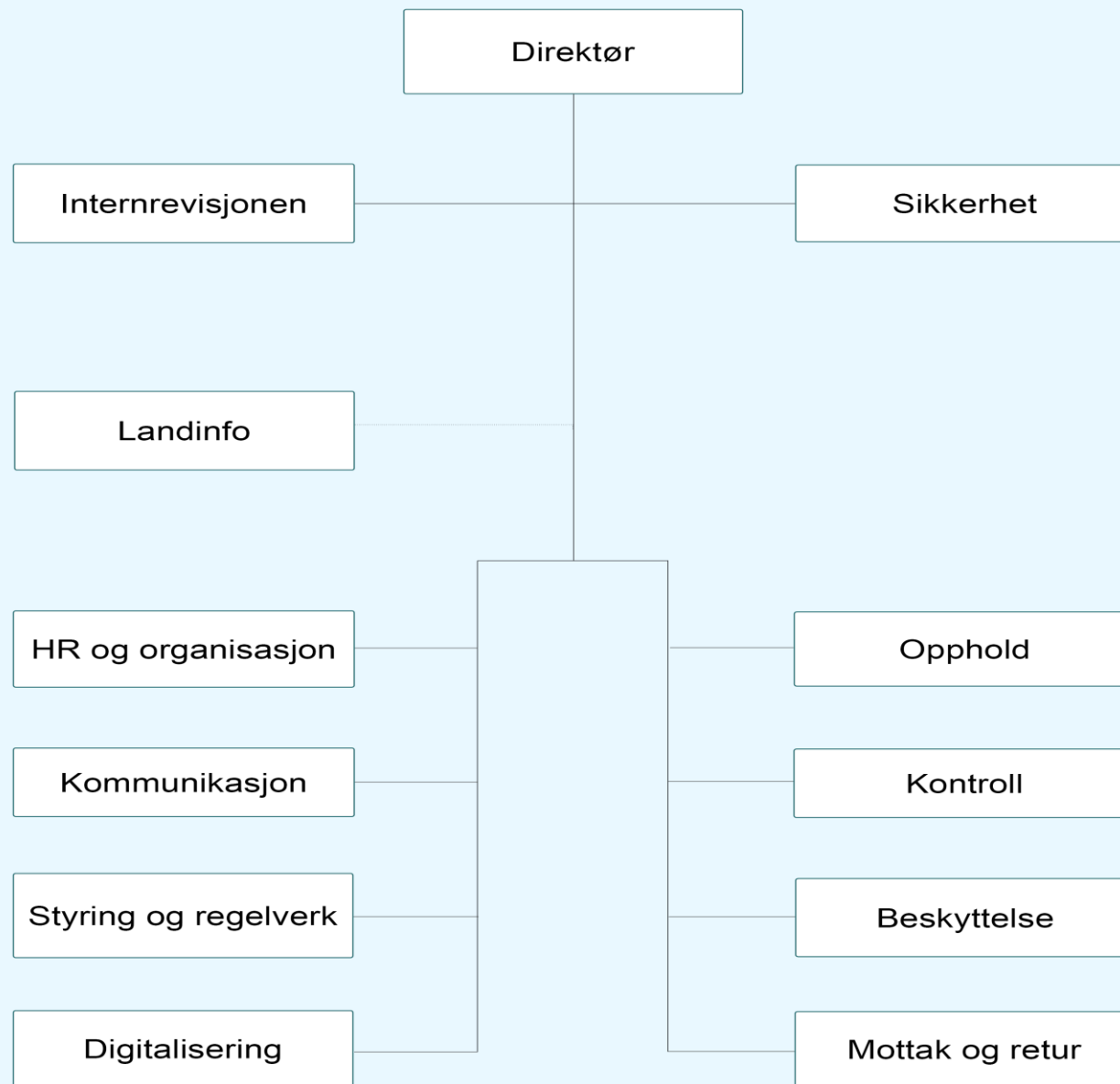

Utlendingsforvaltningen

UDIs internrevisjon

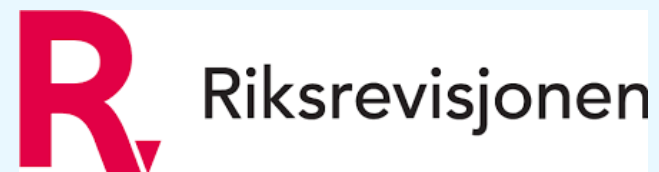
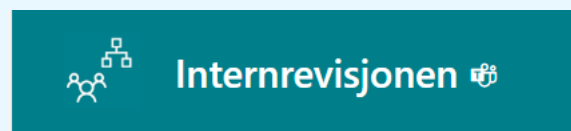

Vår visjon:

«Internrevisjonen bidrar til positiv endring i UDI»

Rapportering

- Offentlig revisjonsplan
- Revisjonsrapporter - kopi til Riksrevisjonen
 - interne dokumenter unntatt offentlighet iht offl. § 14
 - dokumenter som rutinemessig sendes i kopi til RR er ikke offentlige iht instruks for RR §13
- Offentlig årsrapport

- Direktørens årlige oppstartsmøte med regnskapsrevisjonen
- Årlig møte mellom regnskaps- og etterlevelsesteamene fra Riksrevisjonen og internrevisjonen i UDI. Agenda:
 - Orientering fra Riksrevisjonen om etterlevelses- og forvaltningsrevisjoner
 - Presentasjon av internrevisjonens revisjonsrapporter siste år
 - Diskusjon om risiko

Opplevd nytte og utfordringer

- God og profesjonell tone, bidrar til å bygge gjensidig tillit
- Mulighet for samhandling og direkte kontakt
- Mulighet for å diskutere risikoområder og koordinere aktiviteter
- Mulighet for at begge parter kan bidra til dialog og gjensidig informasjonsutveksling

- Utfordringer for å nå formålet med dialogen:
 - Ensidig utveksling
 - Risikovurderinger på ulike nivå
 - Få revisjoner som berører UDI, utover ren regnskapsrevisjon

Ønske for videre samarbeid

- Dele og diskutere RRs risikovurderinger
- Vurdere virksomhetens etablerte system for styring og kontroll
- Resultat fra «Examining the effectiveness of IA»
- Bygge på vårt arbeid
- Orienterere om RRs revisjonskriterier, tilnærming, metode og kilder

Tema for vårt neste møte med Riksrevisjonen i oktober:

- **Riksrevisjonens seks prioriterte revisjonsområder fra sin strategiske plan**

UDI

Utlendingsdirektoratet
Norwegian Directorate
of Immigration

www.udi.no